

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 14.

Ljubljana, dne 7. aprila 1924.

II. leto.

Proslava 1. Maja.

Tudi s proslavo prvega maja uganjajo nezavisneži najgršo demagogijo. Njihovo, na razbijanje enotnosti delavskega razreda usmerjeno delovanje, početje ne obstane niti pred proletarskim prvim majem.

Pokrajinsko tajništvo Neodvisne delavske stranke je zlorabilo proslavo prvega maja, da pod krinko skupne proslave prvega maja razbija in razdira enotno fronto razrednega boja.

Neodvisni hočejo proslaviti — tako pravijo — naš bojovni dan skupno z vsemi organizacijami, ki stoje na razrednem stališču. — Ta poziv so poslali tudi Socialistični stranki Jugoslavije.

Predno pa povemo, zakaj so pozvali k skupni proslavi prvega maja Socialistično stranko Jugoslavije, moramo povedati, kaj pravijo nezavisneži o naši stranki in naših sodruhih.

Nezavisni so zaeno s pozivom odprli vse svoje registre za najgušnejše in najostudnejše napade na Socialistično stranko. V isti številki Glasa Svobode, v kateri priznavajo — milostno priznavajo — da vodi Socialistična stranka Jugoslavije politiko razrednega boja, so priobčili tudi manifest proletarski mladini.

V tem manifestu pa istovetijo socialistični proletariat s fašisti. V tem manifestu pravijo: Razredni boj je tista sila, ki bo napravila prosto pot napredku proletarske mladine. Zato se bo vrgla proletarska mladina z vso silo na delo, da zatre najnevarnejše sovražnike revolucionarnega razrednega gibanja, to so na eni strani fašisti in na drugi oportunistični socialpatriotje.

Torej: Na prvi strani ponovno napoved bratomornega, vsak napredek delavskega razreda onemogočujočega boja, na drugi strani pa skupno proslavo našega bojnega praznika, prvega maja.

Delavska mladina se mora strniti v enotno fronto proti buržoaziji, njenim hlapcem socialpatriotom in oboženim fašistom, pravijo na drugem mestu v imenovanem manifestu.

S hlapci buržoazije pa hočejo skupno proslavljati prvi maj. Kaj ni to demagogija, nepoštenost najhujše in najgrše vrste?!

V znamenju najhujše reakcije, brezmejnega terorja, bo praznoval delavski razred svoj prvi maj.

Nezavisni so skozi leta razbijali delavske organizacije, sejali razpor in razdor v delavskih vrstah. Njihov boj je veljal delavskemu razredu in njihova proslava prvega maja je proslava popolnega propadanja razredne zavednosti jugoslovanskega proletariata.

Nezavisni so odgovorni za neuspehe delavskega razreda in nezavisni so odgovorni, da se bodo letošnjega prvega maja marsikje kadili dimniki, vrtela kolesa in — kapitalistični razred praznovanja ne bo dovolil.

Nezavisni so razbijali, samo razdirali. Prišli smo tako daleč, da se pogajajo že danes delavci v nekaterih tovarnah, da bi sicer praznovali prvi maj, zato pa delali na zadnjo nedeljo. Nezavisni so razbili organizacije, ki so edine čuvale splošno praznovanje prvega maja. Sedaj pa napovedujejo nov boj socialističnemu proletariatu, zato, da bo prihodnji maj še žalostnejši, uspeh delavskega razreda še manjši in nazadovanje, propadanje še večje.

Ta boj proti delavskemu razredu hočejo zaviti v meglo. Pa mečejo v svet pozive o skupnem proslavljanju, obenem pa upajoč, da bodo tudi na proslavi vodili boj proti socialističnemu proletariatu.

Socialistični proletariat pa bo letošnji prvi maj praznoval samostojno. To mora storiti v interesu delavskega razreda in razrednega boja. Krivda socialističnega proletariata je bila, da je dopuščal, da so Nezavisneži razbijali organizacije, rušili razredno zavest. To krivdo socialistični proletariat uvideva, zato bo Socialistična stranka Jugoslavije kot predstavnica razredno zavednega proletariata samostojno praznovala prvi maj, upostavila razredno zavest in nadaljevala svoje delo.

Socialistični proletariat ve: buržoazija napada delavski razred.

Protinapad pa bo mogel napraviti proletariat le tedaj, če bo enotnost proletariata upostavljena. Upostavljati enotnost proletariata za prvi maj, pa obenem napovedovati boj socialističnemu proletariatu, tega se buržoazija ne boji in iz tega črpa buržoazija moč za izkoriščanje in upropaščanje delavskega razreda.

ORGANIZACIJAM! Vse organizacije, ki žele dobiti za prvi Maj govornike naj se obračajo na uredništvo „Socialista“, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6

Najnovelše politične vesti.

Odločitev parlamentarne krize.

Beograd, 6. aprila. Vlada se še ni definitivno odločila, ali odgodi parlament, ali pa ga skliče prej še na kratko sejo, na kateri bi se rešilo vprašanje verifikacije Radičevih mandatov. Odločitev o tem vprašanju pade na seji ministrskega sveta, ki se bo vršila v ponedeljek. Za verifikacijo Radičevcev se zavzema tudi del radikalne stranke, med njimi tudi skupščinski predsednik Ljuba Jovanović.

Evakuacija na romunski meji.

V petek so naše vojske čete prevzele po Romunih evakuirane, nam pripadle kraje. V znamenju tesnih vezi, ki nas vežejo z Rumuni, pa so romunske čete pred odhodom poštono izplakale novo dobljene kraje. Vse v znamenju prijateljstva, miru in sprave!

Rumunski kralj in kraljica.

Kralj Ferdinand in kraljica Marija bosta obiskala te dni predsednika fran-

coske republike. V Maršutu sta imela tudi obisk španskega kralja Alfonza. Pred odhodom pa so to Maršuto izpremenili, ker je Alfonz sporočil v Bukarešto, da mu je silno žal, da ju ne more sprejeti. Vzroka ne povedo, pa nas tudi ne zanima.

Komunistična propaganda v Angliji.

Komunistični agenti so začeli razvijati v Angliji živahno delavnost.

Londonska policija zatrjuje v poslanici, naslovljeni na angleško vlado, da je predvsem delo teh agentov, da se završavajo v Angliji zadnji čas bolj ko kedaj vsa mezna gibanja s stankami.

Izvoz žita in koruze v Albanijo ustavljen.

Naša vlada je ustavila izvoz žita in koruze v Albanijo, ker se zbirajo bolgarski komitaši na albanskem ozemlju. V kolikor naše žito za izvoz ni predrago, pa se s takimi bav-bavi uganjajo neumnosti; za delavski razred je prav, da ostane žita doma dovelj.

Politični pregled.

Netranje politični položaj.

Zadnjič smo zapisali, da se je politični položaj tako zaostri, da sta mogoča samo dva izhoda: ali razpust zbornice in nove volitve, ali pa demisijska sedanje vlade.

Od zadnjič ima zabeležiti vlada ta uspeh, da je po posredovanju kralja, opozicija svojo obstrukcijo v parlamentu končala. Izgleda, da je dobila pri tem opozicija zagotovilo, da se parlament ne bo odgodil in da bodo Radičevi mandati verifikirani.

To pa se dosedaj ni zgodilo.

Radičevi mandati so bili v verifikacijskem odseku res verifikirani. Poročilo odseka pa mora potrditi skupščina. Ako bi se to zgodilo, bi dobila opozicija večino in Pašičeva vlada bi padla.

Da se to ne more zgoditi, je Pašić skupščino odgodil, — kakor pravi radi praznikov. Pašić se pripravlja očitno na razpust zbornice in na volitve.

Obe strani se silita v avdijence h kralju in iščeta izhoda iz zamotane situacije — na dvoru. Kralj pa se je odpeljal v Belje na lov, da se izogne tem avdijencam, ki hočejo vsiliti ključ do rešitve situacije po vsej sili v njegove roke, mesto da bi se pustilo vladati parlamentarno večino, kakor je to v parlamentarnih državah običajno.

Fičefajska politika. Radikalci so poklicali Svetozarja Pribičevića na pomoč. Pribičević je bil vesel, da ga zopet kliče njegov sovražnik Pašić na pozornico, s katerega ga je nekdanji tako neusmiljeno pahnil. Pa kaj za to, Pribičević je po svoji lastni sodbi najidealnejši vzor državotvorne misli in policijskega režima. Za Pašičevo priznanje nevenljivih talentov gospoda Pribičevića je Pribičević v dno srca hvaležen in naglašal, da bo zapiranje Pašičevo temeljito poplačal. Le eno mu ne ugaja. To namreč, da gredo z njim le prečanski demokrati, dočim se je Davidovičeva skupina srbskih demokratov izrekla proti Pribičeviću politiki. Pri razvoju demokratske politike je značilno to, da so demokrati snovali opozicijski blok (tudi z našimi klerikalci) in ta blok poveljevali, se zavzemali zanj in sumničeli stranke, s katerimi so se pogajali, verolomnosti, hinavščine itd., češ, da se pogajajo s Pašičem za hrbtno opozicijskega bloka. In zgodilo se je. V najhujšem boju za sestavo opozicijskega bloka so Pribičevićanci vstopili v — vlado in naši demokrati so padli pred Pašičem na kolena ter se valjajo dalje v blatu sumničenja svojih prejšnjih — zaveznikov opozicijskega bloka. Isto, kar so storili demokrati, so hoteli storiti tudi klerikalci in so zaradi tega sedaj tako hudi na demokrate in Pašiča. To je višek morale meščanske politike, ki se giblje že pet let kot perpetuum mobile v megli programov jugoslovanske buržoazije. Pušice sem, pušice tja, to je vsa politika teh praznih glav. — No, Pribičević in njegovi lajbgardisti si suflirajo korajžo s krikom in patosom, ne upoštevajo pa razpoloženja naroda, groze z volitvami, ki so tudi po našem mnenju potrebne, groze z nasilstvom, obljubami, ponujajo »koncesije« itd. Toda vkljub vsemu temu je pred vratmi fičefajske politike — polom.

Volilna vlada. Imamo več vrst vlad. Klerikalna, liberalna, meščanska, koalicijska, homogena, poslovna, volilna itd. Vsem vladam je seveda skupno: vladati na račun delavskega razreda. V zadnjem času pa imamo poslovno — volilno vlado, to se pravi, Pribičevićeva skupina in radikalci so prevzeli skupno

vladne posle za to, da bodo oni izvedli volitve. Njim sedaj ni za »poslove«. — Njim je sedaj »za izbore«. Kajti, naša »jugoslovanska demokracija« sloni na načelu: Kdor ima vlado za časa volitev, ima prednost in gotov dobiček. Zato pa je seveda absurdno govoriti o svobodnih volitvah itd., torej o vsem, kar je z demokracijo v zvezi. Kdor ima vlado, ima pare. Kdor ima vlado, ima bajonete. Kdor pa ima bajonete in pare, ima pravo, to je deviza današnjega časa.

Reparacijsko vprašanje.

Komisija ententnih strokovnjakov je končala svoja preiskovanja o plačilni sposobnosti Nemčije. Ugotovila je — da bo Nemčija v stanu plačati ogromno vojno odškodnino, ki so ji jo naložili zavezniki.

Nad 10 milijard zlatih mark naj bi se dobilo na ta način, da se izdajo nove delnice za nemška industrijska podjetja.

Te delnice naj bi se izročile kot plačilo reparacijski komisiji. Enako naj bi se zgodilo z nemškimi državnimi železnicami. Te naj bi prišle v last mešane delniške družbe, v koji bi bila eden največjih delničarjev reparacijska komisija. Tudi to bi dalo nad 10 milijonov zlatih mark. Ostalo upajo doseči potom davkov. Zdi se, da zmaguje v reparacijskem vprašanju v dveh glavnih točkah francosko stališče, da ima plačati Nemčija s svojim nepremičnim premoženjem, ne samo s svojim delom.

In stališče, da je vezati vprašanje medzavezniških dolgov z vprašanjem nemških reparacij.

Volitve v Italiji.

Včeraj so se vršile po vsej Italiji volitve v parlament. Zmaga fašistovske stranke je zasigurana, saj so prikožili nalašč v ta namen volilni red. Volilna svoboda je bila pa taka, da niso pustili ta dan nobenega tujega žurnalista v Italijo.

Mussolini ni dopustil niti emisarjev angleške delavske stranke, da bi prišli na dan volitev v Italijo.

V Julijski Benečiji so bila nasilja manjša nego je bilo pričakovati, čeprav so se domači fašisti le s težavo držali tozadevnega ukaza Mussolinijevega.

Kje je Rikov?

Novi predsednik sovjetskih republik Rikov je odpoval iz Rusije.

Listi sedaj ugibajo, kje se nahaja. Eni pravijo, da živi v nekem sanatoriju v Meranu na Tirolskem, — drugi trdijo, da se zdravi v Nemčiji.

Spor med Rusijo in Romunijo

zavzema vedno ostrejšo oblike. Rusi zahtevajo, da se vrši radi pripadnosti Besarabije plebiscit. Romunska diplomacija se plebiscita boji in ga odklanja, zato so se pogajanja med Rusijo in Romunijo prekinila.

Volilna borba v Nemčiji.

Nemški državni zbor je razpuščen. Vse stranke se nahajajo že sredi volilne borbe.

Težke gospodarske in politične zmede, ki jih preživlja Nemčija dajejo tej borbi svoj pečat.

Ze danes je verjetno, da izidejo radikalna krila, ki operirajo z demagogijo iz te borbe ojačana: fašisti na skrajni levi, komunisti na skrajni desni. Vendar se bo tudi v tej volilni borbi pokazalo, da je socialistična stranka daleko najjačja delavska stranka. Računajo, da more računati stranka še vedno z najmanj 100 mandati.

Meščanski blok za obč. volitve v Mariboru.

Cetveroživka ali »Narodni Dnevnik« — glasilo Jadranske banke se bavi z bodočimi obč. volitvami v Mariboru. Ta list je eminentno kapitalistično glasilo štirih navidežno ločenih strank in sicer: ŠKS, NSS, NRS in NNS, za katerimi stoji Jadranska banka, kakor stoji za vsemi meščanskimi strankami banke. Ta družba se imenuje: Napredni blok brez demokratov in proti klerikalcem. Da ne bi bančni kapital preveč trpel so se vsi ti bančni rejenci združili in so vstvariti samo eno ampak veliko korito. Med slov. buržuazijo imamo danes tri glavne fronte, ki se navidežno silno napadajo, vendar pa je vse to napadanje samo manevar. V resnici je ves boj naperjen proti proletariatu. Ni med temi strankami takšnega nasprotja, kakor si morda naivni proletariati predstavljajo. Ves ta navidezni boj traja samo tako dolgo, dokler ni potrebno krinke sneti. To pa se zgodi samo tam, kjer je buržuazija več ali manj v resni nevarnosti. Takšna nevarnost preti naši buržuaziji v Mariboru. To pa vsled Zerjavove volilne geometrije. Pregovor pravi: kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade! Ta pregovor morda nikoli tako ni prišel do veljave kot pri tej geometriji. Ali ne moremo družega reči, kot to, da je ta volilni red, ki ga je izumil dr. Zerjav, grda lumparija in ob ene strani nasilje, ki odpravlja enakost in uvaja pluraliteto, ali da vlada manjšina nad večino. Samo, da pravi tudi en pregovor, da en čas teče zajec en čas pes. Če dobe kapitalisti vlado v roke, tedaj je to v redu, če pa pridejo delavci do večine, tedaj je to — nevdržno!

Mi kot socialisti ne reflektiramo na takšno moč, ki se opira na paragrafe, marveč se opiramo na ljudsko voljo in to je večina. Tudi mi ne potrebujemo takšnih zakonov, ker smo itak večina — ako se namreč proletariati zaveda svojih pravic in svojih interesov. Zato smo za absolutno enakost, če tudi se zavedamo tega, da je ljudi, ki ne delajo nič koristnega, da celo škodujejo celoti družbe, vendar tudi ti sodelujejo pri volitvah. Mi mariborski socialisti smemo biti po-

nosni na to, da smo mi morda prvi v Jugoslaviji, ki smo združili buržuazijo vseh barv v en lonec. Vse od najbolj reakcionarnega do najnaprednejšega, se je združilo za bodoče obč. volitve s pretežno, da ta »Block national« velja Nemcem. Seve, da to ne drži. Konstelacija volilcev je takšna, da je to prazen bavbav, ampak res je tudi, da se naše meščanske stranke zavedajo, kako so ljudstvo osleparile in da bo račun težek. To velja zlasti za klerose, ki so imeli vso moč v Sloveniji, pa niso niti toliko dosegli za delavstvo, kot je doseglo prej samo 7 socialistov. Klerikalci so imeli pri zadnjih volitvah 50% več glasov kot Nemci in sedaj se koalirajo z demokrati, proti katerim so zadnjih 5 let toliko črnili izlili, jim celo v obraz pljuvali, se potepavali in tiskarne demolirali.

Ampak tudi klerikalci to vedo, kar vemo mi, namreč, da tistih 1500 glasov niso bili klerikalni. Toda klerikalci so baje napravili dober pakt. Toda na čigav račun? Gotovo ne le na račun tistih, ki bi imeli podleči, ampak tudi na račun zmagovalcev samih in to so NSS in JDS. Nam socialistom, prav neumnosti podtika »Narodni Dnevnik«, da se mi pogajamo ali da se bomo morda (?) pogajali z Nemci za koalicio. Pisunče se zaletava pri tem sem in tja, pa ugiba, kaj bodo socialisti storili, morda se bodo z Nemci združili javno ali saj tajno in že nam grozi, češ: pazite!

Iz tega sledi, da gospodo vendar malo vest peče. Roglič, Jerovšek, Weixl in Leskovar se lahko združijo, saj so bili itak tudi v starem obč. svetu vedno solidarni, če se je šlo proti delavcem.

Kaj bo pa masa storila, to pa je še v božjih rokah. Mi povemo lahko gospodom, da se kljub lumparskemu volilnemu redu ne mislimo koalirati niti z Nemci, ker so oni ravno to za nas, kar je Block national, to je buržuazija. Tega veselja vam ne mislimo delati, da bi se mi koalirali. Naj se le proletariati koalirajo, tedaj se ne bojimo vaših blokov, tudi če se vam še Nemci priklopijo. Buržuazija vkup, proletariati vkup! B.

Ljubljanska elektrarna.

Svoječasno so imeli ljubljanski liberalci dva volilna šlagerja. Ko so se vozili in vozarili na Barje, so obljubljali Barjanom — vodovod. Ko so pa razsajali in modrovali po ljubljanskih oštarijah, so obljubljali Ljubljancem, čestitim obrtnikom, mojstrom in drugim — elektriko in sicer na pol zastonj.

Sedanja koalicio je šele začela resno razmotrivati vprašanje vodne električne centrale. In le tej okoliščini se imamo zahvaliti, da je postala ljubljanska elektrarna predmet javnim razpravam in diskusijam.

Precej pozornosti je vzbudilo javno zborovanje, ki ga je sklicalo Udruženje jugoslovanskih inženjerjev, sekcija v Ljubljani. Na tem zborovanju je imel

prvo glavno in zadnje besedo vseučiliški profesor dr. Milan Vidmar.

Dr. Milan Vidmar je povedal, da je sklicalo Udruženje inženjerjev javno zborovanje le, da urbi et orbi pove, da odklanja odgovornost za rešitev tega perečega vprašanja. Vsak lajik pa je mogel takoj na tem zborovanju opaziti: med inženjerji — strokovnjaki vladajo v tem vprašanju taka nasprotstva, ki resno ogrožajo strokovno pravilno, gospodarsko utemeljeno rešitev elektrarniškega vprašanja. Vsaj je zborovanje nepobitno pokazalo, da tekmuje med seboj cela vrsta projektov za zgraditev vodne elektrarne. Da se pobijajo projekti, zato se prireajo zborovanja, diskusije. Zborovanja, diskusije pa bi se

govorilo njeno telo. Postajala je vedno živahnejša, pripovedovala svoje doživljaje, se norčevala iz moških in vsem je bila v zabavo. Njeni dovtipi so postajali vedno drznejši, misli njenih besed vedno bolj smeje, toda vsi so jim sledili in se niso spomnili, da gredo vedno više.

V zadnjem kotu železniškega voza pa je sedel deček, sam zase in nikdo se ni zmenil zanj.

Še predno se je bil vlak pripeljal na postajo, mu je dala vozni listek in ga nagnala raztrganca od sebe: »Tu imaš listek in se mi ne približaj več niti za korak!« Molče je stegnil roko in s povešeno glavo kakor psiček, okaran od gospodarja, je šel k tračnicam in se zagledal v daljo, da bi videl valujoči dim prihajajočega vlaka. Ni bilo prvič to, vedno sta se vozila tako, ona zase in on zase. Zato nikdo v vozu ni vedel, kje je bil vstopil in nikdo ga ni vprašal, kam gre njegova pot. Sedel je pač tam, sam med tolikimi. Nedolžen je bil njegov obraz kakor pogled Božjega deteta, le da je bil starejši in neka temna senca je žarela na njegovem čelu. Suho telo je bilo pokrito s cunjami, ki so se jedva dotikale druga druge, roke in noge so bile na pol gole. —

Tudi on je pozorno gledal tja, kjer

morale vršiti, da se gradnja elektrarne omogoči, pospeši. — V tem tiči nevarno nesoglasje; nesoglasje, ki bi znalo težko in hudo škodovati gospodarstvu, napredku.

In, če bi Udruženje med svojim članstvom posredovalo, da zavzame diskusija o preskrbi Ljubljane z elektriko gori naznačeno smer, bi gotovo mnogo prispevalo k zadovoljivi rešitvi tega vprašanja in bi mu ne bilo potrebno, da odklanja odgovornost.

Kakšno je stališče delavskega razreda?

Minuli so že davno časi, ko so ročni delavci razbijali mašine, češ, da jim jemljejo kruh in zaslužek. Danes strojno obratovanje napreduje in delavski razred se zaveda, da je na napredku strojnega obratovanja interesiran. V strojnem obratu pa igra gonilna sila v kalkulacijskem računu važno vlogo. Draga gonilna sila draži produkcijo, zadržuje prodajo in oddajo produktov, povzroča brezposelnost in bedo. Zato se

Stanovanjska beda v Ptujju.

Ker se je odvzelo 86 stanovanjskih prostorov, se je moralo naseliti v 54 slučajih v posamezne hiše več strank, kakor jih je bilo v teh hišah leta 1914. Ta proces je treba na vsak način zaustaviti. Ker je jasno, da delavstvo in uradništvo danes ne more zidati, — pridobitni krogi pa bi vsaj z združenimi močmi morda lahko, ga je treba zaustaviti poleg družega tudi zato, da se sploh začne zidati. Ako bi se ne zaustavil, se poleg družega tudi zato, da se sploh začne zidati. Ako bi se ne zaustavil, se bo pri sedanjih razmerah vedno bolj rentiralo kupovati stare hiše in izrivati iz njih pod pravnim naslovom lastništva dosežanje stranke, nego zidati nove. S sodelovanjem pridobitnih krogov bi se dalo v Ptujju stanovanjsko vprašanje razmeroma lahko rešiti.

Kot smo v dosedanjih izvajanjih ob razložili, se mora zidati za najnujnejšo potrebo okrog 30 stanovanj, za izdatno omiljenje stanovanjske bede po okrog 80. Gospod mestni stavbenik računa, da bi se dalo postaviti pod posebno ugodnimi predpogoji, ki jih bo skusila mestna občina udejeviti, mala enostanovanjska hišica za 160.000 K. Trideset hišic bi stalo danes okrog pet milijonov, osemdeset hišic pa okrog 13 milijonov kron. To so na eni strani na videz res visoke svote. Če pa spremenimo te svote po sedanjem kursu v predvojnne cene, vidimo, da te svote niso previsoke. Danes bi bilo 160.000 K enakih 2300 predvojnim kronam, 5 milijonov 73.000 predvojnim kronam in 13 milijonov 185.000 predvojnim kronam. Prepričani smo, da bi smatrali pred vojno ptujski meščani te svote, četudi ne za majhne, pa vendar ne za tako velike, da bi morali ostati prekrižanih rok pred velikim vprašanjem.

S tem smo se dotaknili valutnih pro-

delavski razred zaveda: industriji je potrebna cenena gonilna sila.

Prav tako pa se delavski razred zaveda, da je treba ustvarjati predpogoje za industrializacijo naše zemlje. Z industrializacijo rase zaslužna možnost za delavski razred, ki bo seveda nujno motena po gospodarskih krizah, kot nujnih posledicah kapitalističnega gospodarstva.

Prav tako pa se delavski razred zaveda, da more biti splošnosti namenjena gonilna sila oskrbovana le po javnem faktorju in ne sme postati predmet spekulacije in eksploatacije posameznika. Zato je občina v prvi vrsti dolžna, da uravnava sama vprašanje elektrike. Privatni kapital bi delal na račun splošnosti dobičke, upropaščal gospodarski razvoj. Moti se dr. Milan Vidmar, če misli, da bi privatniki zaradi elektrike vlagali v podjetje kapitalije. Ne zaradi elektrike, marveč zaradi profita, ki je gonilna sila po Vidmarju toliko hvalisane privatne inicijative bi kapitalisti sodelovali pri elektrarni.

blemov, pri kojih moramo obširneje obstatiti, — zakaj stanovanjska beda ni samo posledica naraščanja prebivalstva, ampak je v veliki meri spremljevalka draginskega in valutnega problema.

Nagel padec denarne vrednosti je povzročil na eni strani, da se plače delavstvu in nastavljenstvu niso zvišale na ono mero, da bi bila tem slojem gola eksistenca zasigurana. Treba je bilo poseči po prisilnem sredstvu maksimiranja cen. Tako maksimiranje pa je zlasti tam zelo dvorezen nož, kjer je enostransko, to je tam kjer ne obsega vseh panog življenskih potrebščin.

Danes so maksimirane samo stanarine. Stanovanja so v primeri z mirovnimi cenami napol zastonj. Zato hišni posestniki nimajo več tistega interesa, da bi oddajali vsak prostor v najem, kakor nekaj. Če vpoštevamo, da so se hišni posestniki k temu še razdružili, da imajo zlasti posestniki in boljše situirani obrtniki močne pridobitne vire, — če vpoštevamo poleg vsega tega še visoko obdavčenje stanarin in resnične neprijetnosti, s kojimi se imajo boriti hišni posestniki vsled stanovanjske narredbe in vsled obnašanja najemnikov, ki njene ugodnosti često izrabljajo, — potem imamo osvetljen proces izrivanja iz stanovanj še iz druge strani. Tu je izvor boleznin draginja, slaba valuta — temeljna bolezen povojne dobe.

Tudi zidanje slaba valuta in maksimiranje stanarin ovira. Zakaj bo človek zidal, ako upa da bo mogel kupiti staro hišo, v koji bo lahko neprimerno ceneje stanovat in ki jo bo lahko kupil tudi neprimerno ceneje, kakor bi dogradil novo. Če se pa vkljub temu odloči za zidanje, stoji pred novim problemom. On sklepa: Če zazidam danes 10 ali 5 milijonov, — bom danes vsaj med pridobitnimi krogi lahko dobil ljudi, ki mu bo-

ga je krepila in dvigala, če tudi so bile noge težke, kakor da bi bile obremenjene z uteži. Prijel se je za klop.

Nikdo ga ni videl, kako je počasi stopal, vsak drugi korak je bil trdnejši. Ustavil se je pred klopjo, kjer je sedela ona. V hiptu so vsi zagledali raztrgane cunje, potno lice in iz neke globine gledajoče blede oči.

Tudi ona se je obrnila in ga pogledala. V njenem pogledu pa je bila groza in strah. Obledela je, odprla usta, kakor hoče nekaj izpregovoriti, pa ji je beseda zastala v grlu. Vsi drugi so stali kakor izklesani in nihče se ni upal ganiti.

On pa jo je pogledal, proseč in zapovedujoč je bil v tem hipu njegov obraz, in komaj slišno je zašepetal: »Mama!« Ni govoril otrok, človek, ki je čutil v sebi veliko trpljenje. Ljubezem in sovražstvo je bilo v tej edini besedi in kakor je bila tiho izgovorjena, so jo vendar slišali vsi in v vseh je vzbudila grozo in spoznanje. Ona je sedela tam mrliško blede in nič ni bilo več življenja v njej. —

Tako se bodo nekoč dvignili vsi ti otroci, odstrli bodo zastor svojega trpljenja in se maščevali nad očeti in materami.

(Dalje prih.)

Branča Krefl: Golgota.

Sin vlačuge.

— Sedela je tam in vabila s svojimi, pobarvanimi ustnicami, s svojo kričečo obleko in popudranim licem kakor te vabi kak predmet v izložbi, da prideš in pogledaš, mogoče ga celo kupiš.

Ničesar naravnega ni bilo na njej. Vsak gib, vsaka beseda, ki ji je prišla iz ust, je bila naučena in prisiljena. Če si ji pogledal v oči, te je zaskelilo nekje v sreu in te ogrelo po vsem telesu kakor da bi kanila mrzal kapljica vode v tvojo dušo in kakor iskra zanelila ogenj v tvojem telesu. Obleka na njej je kričala in klicala kakor rdeča roža brez vonja. Teško ti je bilo razločiti njene prave besede od onih krivih in prisiljenih. Njen smeh je bil prešeren in glasen.

Zraven nje je sedel človek in pri vsaki njeni besedi mu je zaigral na licih lahen nasmeh. In zdelo se mu je, kakor da so njegovi sivi lasje počrnili in se pomladilo njegovo telo.

Ali ona se ni zadovoljevala z njim samim, živela je v tem hipu za vse, ki so bili v vozu. Nikdo ni bil varen pred njenimi očmi in nikdo ni mogel biti tako gluhi, da bi ne slišal besed, ki jih je

do v stanu plačati take stanarine, da se bo hiša obrestovala. Danes, ko je naša valuta v Zürichu 7.10! Kaj bo pa takrat ko ostane trajno 10 ali celo več — kar vse ni nemogoče? Takrat bo moja

hiša trikrat predraga in nikogar ne bo, ki bi jo mogel obrestovati. To je resno vprašanje, na kójeja moramo pri vsaki gradbeni akciji misliti.

Plebiscit.

Največji siromaki pod božjim solncem so uredniki na sploh. Med vsemi uredniki največji siromak pa je naš urednik.

Včasih se nam zdi, da je kakor Watschmann v dunajskem pratu. — (Watschmann je lesen mož, ki mu dajejo obiskovalci pratra klofute zdaj od desne, zdaj od leve in ki je prav zato tudi tja postavljen, kjer stoji.)

Eni hočejo imeti v našem listu samo politiko in sicer, kolikor mogoče dolgočasno politiko, če mogoče same uvodnike.

Urednik jih zaman prepričuje, da je prav, da izdaja Mohorjeva družba za ljudi, ki jih je sama sveta vera in pamet, molitvenike — za dušno pašo, da je pa tudi prav, če izdaja za manj dolgočasne ljudi večernice in ljubezenske zgodbe.

Tistih, ki začnejo čitati list navadno vedno od zadaj in se jim v našem listu najbolj dopadejo Mihevčevi podlistki in pa razno, — je po našem globokem uverjenju sicer med našimi sodrugi, zlasti pa sodružitimi tudi mnogo. A od teh prispe le od časa do časa kak vzdihljaj čez dolgočasnost naših politikov do naših ušes.

Znamenje časa.

Dobili smo sledeči dopis s prošnjo da ga priobčimo. — Josip Kalin, brezposelni oženjeni delavec, je zaprosil pri gospodu Francu Suštarju, lesnem trgovcu v Ljubljani za službo. V odgovor je dobil tole zanimivo ponudbo:

Na Vašo ponudbo Vas sprejemem za hišnika pod sledečimi pogoji:

1. Delali boste pri meni kot delavec na skladišču ali sploh, kar bode potreba pri hiši ter boste skrbeli, da bode streha v redu.

Splošno pazite, da vsako popravilo, ki bi bilo potrebno pri hiši, takoj popravite in če le mogoče to sami izvršite. Vi ali Vaša žena opravljata vsa hišna dela brezplačno, melle in druge potreščine za snaženje si oskrbite — sami.

2. Delali boste kot delavec pri lesu po 8 ur na dan in Vam bom plačal po 16 kron na uro, prihodnji dve nadržuri Vam bom plačal po 20 kron.

Nadure pa boste delali le na zahtevu. Ako je treba delati pri lesu, več kot 10 ur na dan, bom tiste ure po svoji previdnosti plačal, vendar pa ne več kot 15 kron na uro.

3. Službeno stanovanje imate kot hišnik prosto, ter ga morate, če bi iz enega in drugega vzroka službo prostovoljno ali na moje zahtevo (neprosto-

Naše sodružitve se držijo v splošnem zelo dobro in ne delajo uredniku sivih las: one vedo po večini že iz kraljestva mode, da mora hvaliti, tista, ki hoče v svetu kaj veljati, včasih tudi dolgočasno modo.

Tako nam je pravila zadnjič mlada sodružitca, da čita najraje Karla Maya in pa Marxov kapital. Mi smo jo za oboje pohvalili.

Obenem smo jo zaprosili, naj nam priskoči na pomoč proti pustežem, ki hočejo imeti v našem listu od prve do zadnje črke samo politiko. Da se teh pustežev ubranimo, smo sklenili napraviti tisto, kar napravijo diplomati, kadar je njihove modrosti konec. Sklenili smo, da napravimo plebiscit.

Vsi naši čitatelji in čitateljice naj nam sami povedo, ali je naš list prav pisan in kaj se jim v njem dopade in kaj ne.

Odgovorite v pismih na uredništvo na tale vprašanja: 1. Ali naj prinaša list samo članke politične vsebine, — ali pa tudi podlistek, novice in razno. —

2. Kateri del lista se vam najbolj dopade?

voljno) zapustili, takoj isti dan, ko službo zapustite, izprazniti. —

4. V Vašem določenem delu stanovanja mora biti prostor, da moreta eden ali dva moja uslužbenca prenočevati. Ne smete pa tujih ljudi brez mojega dovoljenja prenočevati.

5. Vaša žena bo imela dolžnost pomagati na vrtu in pri gospodinjstvem delu brezplačno. Večja dela pa ji bodem po svoji previdnosti plačal. Tudi moje delavce bode morala imeti na hrani, če bom to zahteval, ter ji bodo brano sami plačevali.

6. Prispevke za bolniško blagajno in zavarovalnico, kolikor odpadejo na Vas, bodem odtrgal pri plači.

7. Biti morate varčni in pridni, ter morate vse ukaze brez obotavljanja vestno izvršiti.

8. Odpovedna doba obojestransko na en mesec naprej od dneva odpovedi.

9. Če bi se pa kake nerednosti od Vas ali Vaše žene godile, ali bi se glede zgoraj omenjenih točk pogršli, Vam imam pravico odpovedati na 8 dni in morate v tem času službo in stanovanje brez vsake odškodnine zapustiti. —

S spoštovanjem

Franc Suštar, Ljubljana.

Tedenske vesti.

Opozarjamo vse naročnike na današnje listnice uprave.

Še ena cvetka nezavisnežev. V Glasu Svobode z dne 27. marca 1924 pišejo: Iz tega se vidi, da socialistom ni za to, da si opomore delavski razred, da jim je skupen boj vseh izkoriščanih — le fraza. Delavci, ali boste še nadalje verovali tej socialpatriotski gospodi, kateri je kruljenje tvojega praznega želodeca — le fraza. Istočasno, ko so Lemež, Hlebec ali pa borbeni Žorga to pisali, pa hočejo skupno proslavo prvega maja. Kaj jim je prvi maj tako malo vzvišen, da bi ga praznovali s takimi ljudmi? —

Zdaj zlati vek železničarjem pride. Za železniškega ministra je kralj prisegel Svetislava Popovića. Popović je advokat v Zemunu in kot tak seveda strokovnjak v železniški politiki. Razume se, da tudi strokovnjak v pitanju prometnog osoblja. Prvi njegov korak je bil, da »sliša železničare«. Zato je povabil v ministrstvo »na kafu i pregovaranje železničarje, ipak opet samo nacionalne železničarje«. — Priznati moramo, da je to edino prava pot, da stopi minister v stik z onim, ki omogoča promet, ki je duša in srce našega prometa.

Odklanjamo pa, da bi pozival minister v bodoče k sebi nacionalne železničarje. Ti niso predstavniki železničarskega osoblja in zato njihove izjave ne tolmačijo zahtev celokupnega železničarskega osoblja. Naj pa minister ve: železničarji so razgovarjani, pregovarjani in pogovarjani sili, lačni pa so kruha. — Lačni in boski so; to pa je minister morada vendar vedel že prej, predno je slišal nacionalne železničarje.

Novoga železniškega ministra je pohvalil tudi Slovenski Narod. Slov. Narod je namreč povedal: Novi minister je jako fejest fant. Naši železničarji so zadelo terno ž njim. Vsaj pozna naše kraje, hodi vsako leto na planine in je član Slov. planinskega društva. Mein Lieben, was willst du noch mehr? — Narodova kvalifikacija je torej — prima. —

Dr. Vidmar — profesor Hinterlechner. O vprašanju preskrbe Ljubljane z električnim tokom je napravil Vidmar bum — bum zborovanje v veliki dvorani Uniona, profesor Hinterlechner pa predavanje v sejni dvorani na magistratu. Smatramo, da je to dejstvo karakteristično.

Novi zakon v varstvo najemnikov na Čehoslovaškem. Revizija zakona v varstvo najemnikov je potrebna, ker stanovanjska beda še daleko ni odpravljena ne drugod ne pri nas. Na Čehoslovaškem so načrt zakona, ki ga potem sprejme zbornica, že dokončali sporazumno z vsemi strankami. Sodeloval je tudi minister s. Haberman. Novi zakon bo določal, da se smatrajo stanovanja, ki štejejo več kakor tri sobe enako kakor stanovanja v novih hišah. Stanovanja z dvema in tremi sobami pa so še v bodoče podvržena zakonu v varstvo najemnikov, s pridržkom, da se sme stanarina, če je utemeljeno zvišati največ za deset odstotkov. Splošno zvišanje najemnine se pa sme pričeti šele pri petih sobah in več, sme pa tudi v tem primeru znašati le dvajset odstotkov sedaj pravnoveljavne najemnine, pri čemer se mora upoštevati tudi število oseb (da jih ni premalo v njih). Taka stanovanja se smatrajo v bodoče kot luksuzna stanovanja in njih prebivalci ne uživajo več varstva najemnikov. Stanovanja v hišah, ki so last občin, okrajev, okrožij, dežel ali države dobe posebne predpise in se izločijo iz zakona v varstvo najemnikov. Rodbine državnih uradnikov uživajo varstvo najemnikov tudi v stanovanjih, ki štejejo po več sob nego tri. — Čehoslovaška je v vsakem oziru bolj urejena država, gospodarsko razvita in trdna, vendar se sprejme zakon, ki je

pri nas desetkrat bolj potreben, pri nas, kjer se hoče ta zakon kratkoma odpraviti in izročiti najemnike furiji hišnih gospodarjev, ne da bi se prej brigali za zgradbo stanovanj.

Članstvo socialno-demokratske stranke v Nemčiji.

Po teški krizi in preizkušnji socialno-demokratske stranke se kažejo znaki novega preropenja. Članstvo zopet narašča in kakor kažejo številke, je doseglo tisto število kakor je bilo ob združitvi obeh socialističnih strank.

Na novo se je zopet pričelo izdajati časopis za ženske, znanstvene publikacije in časopis za funkcionarje.

1. aprila 1922 je imela socialno-demokratska stranka 1.141.05 članov, Neodvisna pa 290.762 članov, skupaj 1.431.812 članov. Od neodvisnih je priznalo ujedinjenje 206.065 članov.

1. decembra 1923 je imela Združena socialno-demokratska stranka 1.259.304 članov, med njimi 333.674 žensk.

Po 1. januarju 1924 prihajajo iz vseh krajev poročila o velikem porastu članstva. V zadnjem četrtletju je naraslo novih naročnikov na delavsko časopisje na preko 300.000.

Stranka razpolaga z 169 časopisi od katerih se jih 100 tiska v lastnih tiskarnah, ki posedujejo 120 rotacijskih strojev, 218 stavnih strojev in pa mnogo številne manjše stroje.

Naši izseljenci v letu 1923.

(Od izseljeniškega komisa rijata kraljevine S. H. S.)

Statistika izseljencev nam kaže, da se je lansko leto več ljudi vrnilo, kakor izselilo. Počasi pa izseljevanje zopet raste, vračanje pa pada. Od ujedinjenja do konca decembra 1923 se je izselilo vsega skupaj 34.700 oseb, vrnilo pa se jih je 43.048 oseb. Po tematem se je za 8438 oseb več vrnilo, kakor se jih je izselilo.

Leta 1920 se je vrnilo 18.980 oseb, izselilo pa 5988, toraj trikrat toliko. — Leta 1923 se je vrnilo 1950 oseb, izselilo pa 9370. Razmerje se je toraj več ko izpremenilo. To se opaža tudi pri ostalih narodih, kakor se razvidi to iz uradne statistike Zedinjenih držav, ker se je n. pr. v letu 1921-22 vsega skupaj izselilo 309.556 oseb, vrnilo pa 187.712, medtem pa se je priselilo 522.919, vrnilo pa le 81.450.

To znači, da je izgubila stara domovina del privlačne sile, ki jo je imela po vojni.

Tudi kar se tiče statistike po spolih, se opaža analogija med priseljevanjem iz ostalih držav in naše države. Leta 1921-22 se je priselilo v Zedinjene države 149.741 moških in 159.815

ženskih oseb, pri nas pa 2872 moških in 3214 ženskih. Leta 1922-23 se je priselilo v Zedinjene države 307.522 moških in 215.397 ženskih oseb, pri nas pa 5717 moških in 3653 ženskih.

To dokazuje, da število moških, ki gredo za zaslužkom, raste, število žen in otrok, ki gredo za rodbinskimi očetmi pa pada.

Po poklicu so izseljenci po večini poljedelci. V Ameriki pa jih išče 80 odstotkov zaslužka v industriji. To dela izseljeniški problem tako kompliciran. Številke dokazujejo, da ni največ izseljencev iz siromašnih krajev, temveč iz bogatejših krajev, kakor iz Vojvodine. Večina izseljencev gre v Zedinjene države Severne Amerike. V tisti meri, ko se ta pot zapira, iščejo izseljenci drugih krajev. V Kanado je šlo leta 1921 0-6, leta 1922 2-9%, leta 1923 pa že 7-6% vseh izseljencev. V Južno Ameriko je šlo l. 1921 390, leta 1922 395, leta 1923 4302.

Vsa naša emigracija se razvija tako, kakor je opažati to v drugih državah. — Povodov za vznemirjenje ni.

Naš pokret.

VSEMI ORGANIZACIJAM!

Socialistični poslanec s. Divac je obljubil, da priredi o velikonočnih praznikih več shodov v Sloveniji, na katerih bo poročal o položaju v parlamentu. Skušali bomo organizirati shode v Ljubljani, Celju, Mariboru in v Prevaljah.

Natančen vsopred še priobčimo.

Pokrajinsko tajništvo SSI.

Sodrugom zaupnikom. »Socialist« je že močno razširjen in vendar so še organizacije, ki imajo samo par naročnikov, ostali pa ne posvečajo dovolj pažnje socialističnemu tisku. V dolžnost naj si šteje vsak zaupnik agitirati in zbirati naročnike. Nadalje ne zahajajte v lokale, kjer ni »Socialista« — ne kupujte tam, kdor ne oglasa v »Socialistu«! Svoji k svojim!

Tiskovni sklad. Zadnji izkaz Din 878.— M. Čobal, Zagorje Din 100.—, M. Jaklič, Zagreb Din 100.—, neimenovani v Ljubljani namesto oglasa Din 500.—, J. Kopač, Ljubljana Din 5.—. Skupaj Din 1583.—.

U. D. R.

3. Naloga vodnika:

1. Skrbeti za redna poročila vadiateljcev.
2. Točno izvrševanje sklepov.
3. Redno obračunavanje prispevkov.

4. Skrb za redno oddajo mesečnih poročil četniku in točno poročanje vsake spremembe v vodu.

5. Vršiti redno vežbe in poučne razgovore s podrejenimi vadiitelji.

4. Naloga četnika:

1. Točno izvrševanje sklepov.
2. Skrb za red in disciplino v četi.
3. Skrb za zadostno število strokovno naobraženih vadiateljcev.
4. Mesečno poročilo o četi, obračunu prispevkov in vse spremembe. Poročilo oddaja četnik kapetanu.
5. Vršiti redno vežbe in redovne vaje.
6. Prirejati podučna predavanja.

Na čelu edinice stoji kapetan, kateremu je prideljen 4-članski edinični svet, ki vrši tiste funkcije, ki so potrebne, da se edinica pravilno razvija in brezhibno funkcionira.

Člani sveta morejo biti le vadiitelji, le v izjemnih slučajih in pri novo ustanovljenih edinicah so izjeme dovoljene za gotov čas.

5. Naloga kapetana:

1. Točno delovanje v smislu pravih, pravilnikov in sklepov upravnega odbora.

2. Redno pošiljanje poročil in obračunov uprav. odbora.
3. Skrbeti za vzoren red in disciplino v edinicah.
4. Skrbeti za zadostno število dobrih in strokovno naobraznih vaditeljev.
5. Vršiti redno vežbe z edinicami.
6. Prirejati z edinicami izlete, taborjenja, izvidne vaje v prosti naravi itd.
7. Skrbeti za kulturno povzdigo članstva.
8. Zastopati edinicami na zunaj.
9. Sklicevati in voditi seje ediničnega sveta.

10. Odstavljati in nastavljanje nove članke v edinični svet.
  11. Izrekati kazni v smislu pravilnika proti naknadni odobritvi upravnega odbora.
- Člani ediničnega sveta prevzamejo te funkcije:
1. Mesto adjutanta (tajnik).
  2. Mesto blagajnika.
  3. Mesto intendanta (gospodarja).
  4. Mesto tehničnega vaditelja.
- V svrhu rednega ediničnega delovanja se mora na poziv kapetana sestajati edinični svet k rednim posvetovanjem.

(Dalje prih.)

Ilg. Mihevc:

Križev pot Krajanovega Andreja.

Če si ga vprašal, odkod je doma in kdo so bili njegovi starši, se je razjezil, divje pogledal in po cele tedne ni spregovoril s teboj besede.

Doma ni imel, starše je poznal še kot otrok, kajti zgodaj so mu pomrli. Komaj 8 let je bil star in že so ga vdinjali pri bogatem sosedu Mraku za pastirja. In tako je Andrej - sirota pasel po leti od zore do mraka Mrakovo živino po širokih travnikih in ob gozdnih obronkih, kakor je pač zapovedal oče Mrak, gospodar. Pasel je živino, pasel tudi - uši. Kdo bi se zmenil za siroto, kdo jo vpraša, če morda ni neprijetno polegati po listju in šupi, a po zimi na skednju? Nekoč je zaprosil, da bi smel spat v hlevu, pa so ga ozmerjali in mu celo zagrozili, da ga poženo. In tako je rasel Krajanov Andrej preziran, zaničevan, daleč proč od mladosti. O, mladost! O, mati!

In zgodilo se je, da je prišel v tisto vas popoten človek. Andrej ga je začuden pogledoval. Sredi ceste se je vstavil in motril tujčevo postavo. Opazil je bil, da ima popotnik žuljave roke, a obraz mu je bil vever in vesel.

»Hej, fant!«

Andrej je hotel zbežati.

»Hej, fant!«

Andrej je obstal. Popotnik se mu je približal, položil je težko svojo roko na Andrejevo ramo in se mu dobrohotno smehljajal.

»Krepak si!«

Andrej se je premaknil. Morda je pričakoval, da se bo tujec metal z njim, osemnajstletnim. Pa je Andrej sirota povedal popotniku svojo zgodbo, zgodbo o siroti. In še tisto popoldne je odšel v svojih raztrganih capah s popotnim človekom, ki ga je peljal v življenje...

Obstal je pred veliko tovarno.

»Tam boš dobil delo in dobro boš zaslužil,« mu je bil dejal popotnik. In Andrej je gledal, kako se vali iz visokega tovarniškega dimnika črna dim. S sveto grozo je gledal ogromno, počrnelo poslopje in poslušal ropotanje strojev, ki je prihajalo iz tovarne. Slednjič se je ojunčil in vstopil.

Vratar, majhen mož z zabuhlim obrazom, ga je odpeljal v pisarno.

»Dela išče,« je pripomnil in potisnil Andreja pred delovodjo.

»Kaj si po poklicu?« je vprašal delovodja.

Andrej je molčal in se plaho oziral okrog sebe.

Bernotove zmote.

Bernot odgovarja na naš članek Bernotove zmote - z novimi obrekovanji. Od Furlana do Stefanovića, Hlebea in Bernota, to je ena taktična linija, - ki gradi na nezavednost in nizke instinkte delavstva. S tem so moji računi z Bernotom končani.

Vem pa, da vsi njegovi somišljeniki niso taki. Zato upam, da ne bodo odklonili vsi od mene v zadnji številki navedeni razsodišča, ki ga predlagam. Gre zato, da si ogledamo na podlagi nepobitnih dejstev, kaj je resnica in kaj je neresnica.

To je silno lahko.

Bernot trdi, da on v zadevi Sloge ni bil kaznovan, pač pa drugi, mi trdimo, da je tudi Bernot kaznovan in on v prvi vrsti. Mi trdimo, da je bil Bernot in ves odbor zato kaznovan, ker Bernot sodišču na njegova vprašanja ni odgovarjal, on pa trdi, da smo bili le mi kaznovani in iz čisto družega razloga. Kje

je tu resnica, je zelo lahko ugotoviti. Pa na Deželni sodnji v Ljubljani, kjer so kopije teh kazenskih nalogov, - ne pa v Goetzovi dvorani v Mariboru, kjer se želi Bernot dalje lagati, kakor dela to v Napreju. Kdo je, ki ne vidi kako skuša Bernot ubiti eno drzko laž z drugimi lažmi, - mesto da bi rekel, kakor mi: Dobro, poglejmo, kako je!

Jaz se drage volje pridružujem predlogu, da razširi sodišče svoje poslovanje tudi na moje delovanje pri »Ljudski« in pri »Slogi«.

A tudi tu zahtevam, da se preiskuje na podlagi dokazil in dejstev, - ne da se meče pred nepoučeno množico drzne in vedno drznejše laži.

Prav nič pa ne rabim v razsodišču drugih ljudi, kakor te, ki sem jih imenoval.

Dejanski stan je tu tako jasan, - da bo sodišče - moralo priznati dejstva. Če bi jih pa ne hotelo pogledati, potem mi bo žal za člane razsodišča, v kojih osebno poštenje dosedaj nisem

dvomil. Včasih ste mi rekli: Samo eno laž mi dokaži! Ali vidite sedaj, kaj je to? To je zavestno laganje in obrekovanje, zavestno računanje s tem, da se boste dali speljati z demagogijo z ravne poti v - napačno smer, kjer se bo lažje izvijati. Vi tožite, da je delavski pokret žalostno razbit? Ali veste zakaj je in kako dolgo bo? Zato, ker so ga začeli organizirati komunisti na laganju, zato, ker prihajajo vanj drugi temni tipi, ki mislijo, da je laganje edino, kar delavec razume.

Nihče še ni časti delavstva tako kruto žalil, kakor ti tipi. Nihče še ni časti svojih somišljenikov, ki sem jih predlagal v - razsodišče tako kruto žalil, kakor Bernot, - ko misli, da se da iti preko možnosti, da se enkrat za vselej ugotovi, kaj je res in kaj ni res, z novimi lažmi in puhlo demagogijo.

Jaz nisem proti javnosti in javno pribijam, da je B. kongres in čitatelje zavestno nalagal. Dokazi za to pa niso v Goetzovi dvorani v Mariboru.

Zato naj gre razsodišče tja, kjer so dokazi. Če hoče iti Bernot razven tega še v Maribor, naj se obrne na ondotno krajevno politično organizacijo. F. U.

LISTNICA UPRAVE.

Sodrugom in ostalim čitateljem v mestih Celje, Maribor in Ptuj smo danes priložili izpolnjene položnice, kar naj blagovolijo vsi upoštevati in zadržati naročnino takoj nakazati.

Na srednjem delu položnice je napisano od kdaj do kdaj velja naročnina. Če se je pri kom vrnila kaka pomota, naj nam čitatelj takoj naznani z dopisnico na upravo »Socialista«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6, II.

Če ne bo do 15. t. m. vplačano, smo primorani list ustaviti, kar bo pa čitateljem edinega slovenskega socialističnega tednika v Sloveniji gotovo neljubo in bodo list težko pogrešali.

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Krojači in krojačice!

Razpošiljam v poljubnih modelih po meri vsakovrstne krojne vzorce (muštre) za dame in gospe. - **KNAPFEL ALOJZIJ**. strokovni učitelj za krojaštvo, LJUBLJANA, Križevniška ulica šte. 2, I. nadstropje.

Prva mariborska delavska pekarna

r. z. z. o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 37-38, telefon šte. 324. Ustanovljeno leta 1898. - Moderno in higiensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Produktivna zadruga krojačev

r. z. z. o. z. v Mariboru, Ruška c. 5. Ustanovljena leta 1908. - Izdeluje moške in ženske obleke, ter vseh vrst uniform. Najboljša izdelava v lastnih delavnicah. Velika zaloga različnega tu- in inozemskega volnenega blaga. Solidne cene. Točna postrežba.

Prva mariborska produktivna zadruga čevljarških izdelkov

r. z. z. o. z. v Mariboru, Oražnova ulica šte. 4. Izdelovalnica moških in ženskih čevljev. Popravila se točno in solidno izvrše

Trgovina z železnino

Breznik & Fritsch

Ljubljana

priporoča po konkurenčnih cenah vsakovrstno kuhinjsko posodo, tehtnice, gospodinjne in gospodarske potrebščine, orodje, okove za pohištvo in stavbe ter različno drugo železninsko blago. - Zaloga la. dalmatinskega portland cementa in karbida.

Štampilje

iz kovine in gumija izdeluje

graverski zavod Sitar & Svetek

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 13

TISKARNA MERKUR

TRG. IND. D. D.

LJUBLJANA

SIMON GREGORČIČEVA UL. 13

TELEFON ŠTEV. 552.

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko spadajočih del.

Lastna knjigovoznica.

Izvršitev točna in solidna!

Prvovrstni kvas

(drože) razpošilja tvrdka

M. ŽIGON

v ŠKOFJI LOKI

po dnevni tovarniški ceni na vse strani.

Usedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrdka

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. - Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. - Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! - Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

SPECIALNA DELAVNICA ZA ORTOPEDIČNE APARATE

umetnih udov, vseh vrst bandaž, trebušnih pasov, obvez, vložkov za ploščate noge, ravnodržalec in vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje in sprejema v popravilo in po konkurenčnih cenah. - Se vljudno priporoča

STANISLAV PONIČVAR,

Ljubljana, Gosposka ul. 4, dvorišče.

Siegel & drug

d. z. o. z.

tkalnica platnenega in bombažnega blaga

Ljubljana, Dunajska c. 31

Svitavy (Č. S. R.)

Wien (Nem. Avstr.)